

Odškodňování obětí trestných činů v kontextu násilí na ženách: analýza rozhodovací praxe

Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách

23.06.2022

proFem

centrum pro oběti domácího a sexuálního násilí

Praha | Příbram | Beroun | Benešov

Výzkum

Co?

Proč?

Jak?

556
rozsudků

72 soudů

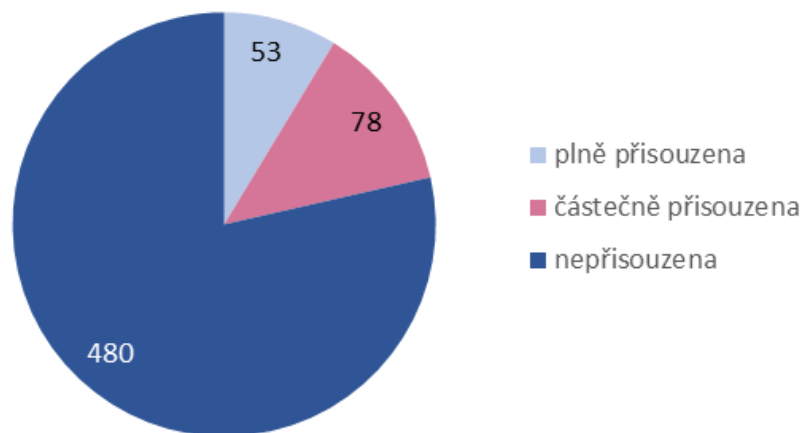
2019 až
2020

611
ženských
obětí

znásilnění,
domácí
násilí,
stalking

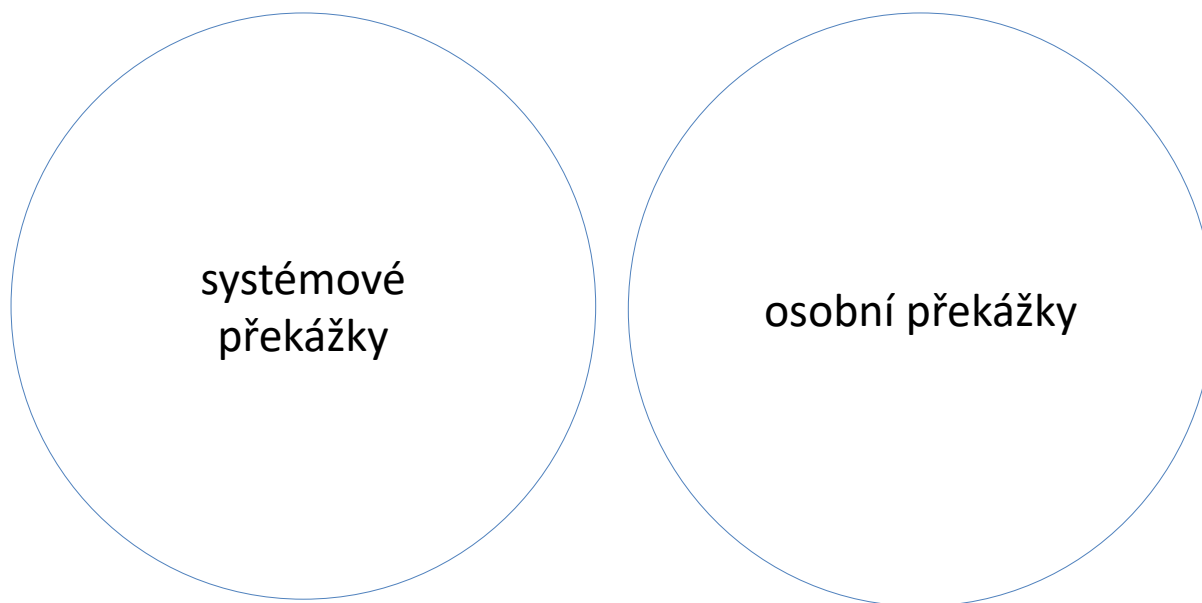
Hlavní zjištění

Téměř 80 % obětí neobdrží žádné odškodnění nemajetkové újmy v trestním řízení.



Hlavní zjištění

Pouze ¼ obětí o odškodnění vůbec žádá.



Hlavní zjištění

Zhruba 20 % obětí, které odškodnění nárokují, ho soud nepřizná.

	Nemajetková újma (Kč)
Oběť nárokovala (průměr)	284.536
Soud přisoudil (průměr)	141.081
Soud přisoudil (medián)	<u>70.000</u>

Hlavní zjištění

V rozhodovací praxi lze vypožorovat:

bagatelizaci
újmy,
zejména bez
PTSP

omlouvání
pachatele

zohlednění
osobní a
majetkové
situace
pachatele

obviňování
oběti

Hlavní zjištění

„obžalovaný doposud žil řádným způsobem, příjmy si obstarává osobní prací, přičemž splácí hypotéku na byt. [...] Dané jednání pro obžalovaného není typické a že s ohledem na jeho sexuální orientaci na dospělé ženy bylo skutečně mimořádným excesem.“

(znásilnění dítěte, odškodnění nenárokováno)

Hlavní zjištění

Peněžitá pomoc od státu se dostane k naprostému minimu obětí násilí na ženách a nyní neplní svůj účel.

- přiznáno **21** obětí znásilnění a domácího násilí
- v průměru obdržely **101.443 Kč**
- polovina méně než **50.000 Kč**

Doporučení

Poškozené často nejsou zastoupeny.

→ **Zavést povinné zastoupení alespoň pro vybrané skupiny obětí.**

Oběti často neznají svá práva.

→ **Posílit osvětu o právech obětí.**

→ **Zajistit, aby poučení od PČR bylo srozumitelné a reálně plnilo svůj účel.**

Doporučení

Oběti často nevědí o možnosti využít služeb odborných subjektů.

→ **Zavést povinnost PČR v určité lhůtě oběť informovat a předat subjektu kontakt na oběť (po vzoru aktuální úpravy po vykazání).**

→ **Zpřehlednit a optimalizovat registr poskytovatelů služeb pomoci obětem.**

Doporučení

Poskytování peněžité pomoci trvá disproporčně dlouho.

→ **Optimalizovat a zafixovat zákonné lhůty a následky jejich nedodržení.**

Částky peněžité pomoci jsou od 2013 nezměněny.

→ **Zavést jejich automatickou valorizaci.**

Doporučení

- a) zavést vhodný mechanismus nárokování nemajetkové újmy, pokud dojde k podmíněnému zastavení trestního stíhání, např. explicitně zahrnout náhradu nemajetkové újmy v takovém případě do trestního řádu a postavit ji na roveň náhradě majetkové újmy a vydání bezdůvodného obohacení.*
- b) ustavit odpovědný orgán, který by asistoval při vymáhání odškodnění a odpovídal za výkon rozhodnutí o náhradě újmy od pachatele.*
- c) rozšířit možnost žádat o peněžitou pomoc pro tyto oběti tak, aby byla rovná s ostatními skupinami obětí, tedy včetně umožnění žádat o pomoc v paušální výši bez ohledu na typ nákladů.*
- d) zavést automatickou valorizaci paušálních částek peněžité pomoci.*
- e) optimalizovat a zafixovat zákonné lhůty pro vyřízení žádosti spolu se zakotvením následků uplynutí této lhůty.*

Doporučení

f) zavést mechanismus efektivního a včasného zastoupení oběti zmocněncem (např. automaticky přiznat bezplatného zmocněnce zvláště zranitelné oběti, automaticky přijímat opatření na ochranu oběti a nepodmiňovat je její žádostí apod.).

g) zavést povinnost policejních orgánů v konkrétní lhůtě informovat oběť o možnosti pomoci od odborných specializovaných organizací a předat těmto organizacím kontakt na oběť (například po vzoru aktuální úpravy po vykázaní).

h) zavést mechanismus, aby byla OSPOD úřadu uložena povinnost podat návrh na ustanovení zmocněnce v případech, kdy je dítě obětí trestné činnosti jiné osoby.

i) posilovat interdisciplinární spolupráci mezi relevantními aktéry a podporovat platformy pro předávání zkušeností a dobré praxe mezi různými subjekty pracujícími s oběťmi.

Děkujeme za pozornost!

petra.presserova@profem.cz